

הכנסת העשרים וחמש

יוזמים : חברי הכנסת
יוראי להב הרצנו
יאיר לפיד
יסמין פרידמן
סימון דוידסון
רם בן ברק
יואב סגלוביץ'
גלעד קריב
אפרת רייטן מרום
מיקי לוי

4139/25/פ

הצעת חוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים (תיקון – איסור הפליה בדיוור), התשפ"ד–2023

1. תיקון סעיף 2 בחוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, התשס"א–2000¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 2, אחרי ההגדרה "מקום ציבורי" יבוא:
- "שירותי דיוור" – שירותי מכירה, חכירה או השכרה של דירה המיועדת למגורים או שירותי תיווך במקרקעין, מתן הלוואה וביטוח לגבי דירה כאמור;".
2. אחרי סעיף 3 לחוק העיקרי יבוא:
- "איסור הפליה 3א. (א) בלי לגרוע מהוראות סעיף 3, מי שעיסוקו בדיוור במתן שירותי דיוור, לא יפלה בעסקה למתן שירותי דיוור, מחמת גזע, דת או קבוצה דתית, לאום, ארץ מוצא, מין, נטייה מינית, השקפה, השתייכות מפלגתית, גיל, מעמד אישי, או הורות.

¹ ס"ח התשס"א, עמ' 58.

(ב) בסעיף זה, "מי שעיסוקו במתן שירותי דיור" – לרבות אדם המחזיק 2 דירות או יותר שהוא אינו מתגורר בהן.

(ג) על אף הוראות סעיף קטן (א), לא יראו כהפליה אחד מאלה:

(1) השכרה של חדר בדירה בה גר כמקום מגורים ראשי גם המשכיר;

(2) מכירה או השכרה של דירה בבניין בה גר כמקום מגורים ראשי גם המוכר, או המשכיר בדירה אחרת, ובבניין יש לכל היותר 8 דירות מגורים."

תיקון סעיף 4	3.	בסעיף 4 לחוק העיקרי, במקום "או בהפעלת מקום ציבורי" יבוא "בהפעלת מקום ציבורי או במתן שירותי דיור" ואחרי "סעיף 3" יבוא "או 3א".
תיקון סעיף 5	4.	בסעיף 5 לחוק העיקרי, במקום "ו-4" יבוא "3א ו-4".
תיקון סעיף 6	5.	בסעיף 6 לחוק העיקרי, בכל מקום, אחרי "סעיף 3" יבוא "או 3א".
תיקון סעיף 9	6.	בסעיף 9(א) לחוק העיקרי, אחרי "סעיף 3" יבוא "או 3א".
תחילה	7.	תחילתו של חוק זה שלושה חודשים מיום פרסומו.

ד ב ר י ה ס ב ר

בחירת מקום המגורים היא פעולה רבת-חשיבות בכתובת סיפור החיים האנושי, כזו היורדת לשורש זכותו של כול אדם לכבוד ולחירות. היא חשובה כשלעצמה, ויש לה גם השלכות מידידות ומשמעותיות על היבטים מכוננים אחרים בחיינו, כגון אפשרויות התעסוקה והניוד החברתי וחינוך הילדים. מרבית מקומות המגורים בישראל הן דירות, ומכאן שהגנה על זכותם של אנשים ליחס שווה כרוכשים או שוכרים פוטנציאליים של דירות מקבילה להגנה – המעוגנת בחוק שוויון הזדמנויות בעבודה – על זכותם של אנשים לבחירת מקום העבודה.

מטרת החוק המוצע היא לקדם שוויון הזדמנויות ולמנוע עוגמת נפש לאזרחים כתוצאה ממאפיינים כגון גזע, דת או קבוצה דתית, לאום, ארץ מוצא, מין, נטייה מינית, השקפה, השתייכות מפלגתית, גיל, מעמד אישי או הורות, ולשפר את המוביליות החברתית בישראל.

מדינת ישראל התברכה במגוון אוכלוסיות ומגזרים, אשר השילוב בניהם יוצר פסיפס אנושי עשיר ומשגשג. התחשבות במיעוטים תוך קבלת דעות הרוב היא מאבני היסוד של הדמוקרטיה. מטרת התיקון לחוק הינה להגן על אוכלוסיות מיעוט, ולאפשר להן שוויון הזדמנויות מלא ככל שניתן.

סעיף 1 להצעה מוסיף לחוק הגדרה של שירותי דיור. סעיף 2 להצעה קובע שאין להפלות במכירה או

השכרה של דירות. לעניין חוק זה יש להתייחס לכל אדם שבבעלותו 2 דירות או יותר שהוא אינו מתגורר בהן, כי מי שעיסוקו במתן שירותי דיור. קיימים שני מקרים בהם מוצע שפעולת בחירת דיירים עם מאפיינים ספציפיים לא תיחשב כהפליה, זאת על מנת להקל על מוכרים ומשכירים בשמירה על אורח חייהם האישיים. הסייג הראשון הינו במקרה והמשכיר גר בנכס כדרך קבע, והשני במקרה והמוכר או המשכיר גר בבניין כדרך קבע, ובבניין לכל היותר 8 משפחות. במקרים כאלו צפוי שההשפעות של הרוכש או השוכר על אורח החיים של המוכר או המשכיר יהיו משמעותיות, ולכן מוצע לאפשר לבעלי הנכסים את האפשרות לשמר את אורח החיים האישי החשוב להם.

יצוין כי התיקון המוצע לא נועד לאפשר התרסה של אזרחים בקהילות בעלות מאפיינים שונים מהם. חשוב כי המעבר לדירה חדשה, בין אם לאחר מכירה או השכרה, יעשה בתום לב, וללא כוונה להפריע לשגרת החיים של התושבים הקיימים או לפגוע בה באופן מכוון. מניעי הצעת החוק מתבססים על הכבוד ההדדי הקיים בין אזרחי המדינה אחד כלפי השני וכלפי אורח החיים הייחודי שיש למגזרים השונים. אין לראות בתיקון זה הזמנה לעשות שימוש לרעה בזכות של אדם להתגורר בכל ישוב במדינה, כאשר מובן שישנם ישובים ושכונות בעלי אורח חיים שונה ומגוון ברחבי המדינה, אשר אינו תואם את אורח החיים של כלל האזרחים. עם זאת, אין בדברי הסבר אלו כדי לאפשר לתושבים לטעון כי כל הבדל באורח החיים של תושב חדש פוגעת או מונעת מהם לממש את אורח החיים הקודם שהכירו.

חוקים דומים בנושא איסור הפליה בדיור קיימים גם בארה"ב ("Fair Housing Act", משנת 1968), באיחוד האירופאי (דירקטיבה משנת 2000) ואונטריו בקנדה ("Human Rights Code", משנת 1962). הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חבר הכנסת יוראי להב הרצנו וקבוצת חברי הכנסת (פ/2933/24) ועל שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת יוראי להב הרצנו וקבוצת חברי כנסת (פ/297/25), על ידי חברת הכנסת מירב כהן (פ/1589/25), על ידי חבר הכנסת ואליד אלהואשלה (פ/1864/25) ועל ידי חבר הכנסת חנוך דב מלביצקי (פ/3209/25). הצעת החוק זהה לפ/3209/25 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ו' בטבת התשפ"ד (18.12.2023)